

Statsforvalteren i Agder

Forslag til vern av Ureland naturreservat,
Engelia naturreservat, Fåsdalsvatnet
naturreservat og Dalehagen naturreservat

Evje og Hornnes, Farsund, Flekkefjord og
Froland kommuner

Agder fylke

Utkast til verneplan for skog
Høringsutgave mars 2025

Innholdsfortegnelse

Høring av verneplaner	4
Innledning	4
Naturfaglige registreringer	4
Ureland naturreservat	4
Engelia naturreservat	5
Dalehagen naturreservat	5
Fåsdalsvatnet naturreservat	5
Verneform	6
Hva medfører vernet?	6
Verneforskrift og restriksjonsnivå	6
Planstatus	6
Generelle kommentarer til bestemmelsene i verneforskriftene	7
Inngrep	7
Planteliv	7
Dyreliv	7
Friluftsliv	8
Motorferdsel	8
Skjøtsels- og forvaltningsplaner	8
Kulturminner	9
Generelle unntaksbestemmelser	9
Forvaltningsmyndighet	9
Økonomisk erstatning	9
Verneprosessen	10
Oppstart av verneprosess	10
Endringer etter oppstartsmelding	10
Sammendrag av innkomne innspill	10
Ureland naturreservat	10
Engelia naturreservat	11
Dalehagen naturreservat	11
Fåsdalsvatnet naturreservat	12
Statsforvalterens kommentarer til innspillene	12
Engelia naturreservat	12
Ureland naturreservat	12
Dalehagen naturreservat	12
Fåsdalvannet naturreservat	12

Områdebeskrivelse – Dalehagen naturreservat.....	13
Områdebeskrivelse – Engelia naturreservat	13
Områdebeskrivelse – Ureland naturreservat.....	13
Områdebeskrivelse –Fåsdalsvatnet naturreservat	14
Verneforskrifter.....	15

Høring av verneplaner

Statsforvalteren i Agder sender med dette ut forslag til verneplan for opprettelse av Ureland naturreservat, Engelia naturreserva, Fåsdalsvatnet naturreservat og Dalehagen naturreservat på lokal og sentral høring. Områdene ligger i Evje og Hornnes, Farsund, Flekkefjord og Froland kommuner, og har alle kommet til gjennom ordningen med frivillig vern av skog.

Verneplanen sendes på høring etter avtale med Miljødirektoratet.

Innspill til verneforslagene sendes skriftlig til Statsforvalteren i Agder innen 16.05.2025

Innledning

Gjennom behandling av St.meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet i Norge. Per januar 2025 er 5,4 % av all skog, og av dette 4,1 % av den produktive skog i Norge vernet, jf. tall fra NIBIO. Dette er langt mindre enn andre land i Europa. Forskernes nasjonale anbefaling er at 4,6 % av det produktive skogarealet vernes. St.meld. nr. 25 trakk opp viktige prinsipper og satsingsområder for en opptrapping av skogvernet. Et av satsingsområdene er at et utvidet skogvern skulle følge de faglige anbefalingene fra en rapport fra NINA og Skogforsk, «Evaluering av skogvernet i Norge» (Framstad mfl. 2002). Stortinget har videre satt seg som mål å verne 10 % skogareal.

Opptrappingen av skogvernet er en viktig del av Norges bidrag for å stanse tap av biologisk mangfold. Norge har forpliktet seg til å ta vare på vårt biologiske mangfold gjennom nasjonale målsettinger og internasjonale avtaler. Vern av skogområder skal bidra til et representativt vern av skogtyper og sikre trua arter og naturtyper i norsk skog. Norge har stor variasjon av skogtyper, også skogtyper som er internasjonalt sjeldne. Nær 50 prosent av de trua og nær trua artene i Norge lever i skog.

Regjeringens arbeid med vern av skog foregår nå etter to hovedlinjer; frivillig vern av skog og vern av skog på statens grunn. I Stortingsmeldingen blir begge strategiene trukket fram som viktige for det framtidige skogvernet i Norge.

Frivillig vern innebærer at skogeier(e) tilbyr staten vern av egen skog. Arbeidet skjer i et nært samarbeid mellom Norges skogeierforbund og miljøvernmyndighetene. Miljøvernmyndighetene vurderer tilbudet og iverksetter naturfaglige registreringer for å kartlegge verneverdier. Om det etter en slik registrering er aktuelt å fremme et verneforslag for det aktuelle arealet, vil det bli gjennomført forhandlinger med grunneier om avgrensing, verneforskrifter og økonomisk kompensasjon. Når staten og grunneier er kommet til enighet om disse punktene vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Alle verneforslagene omtalt i denne verneplanen er et resultat av tilbud om frivillig vern av skog fra skogeiere.

Naturfaglige registreringer

Naturfaglige kvaliteter og verneverdier innenfor Engelia naturreservat ble kartlagt den 31. juli 2023, Ureland naturreservat ble kartlagt den 16 oktober 2023, Dalehagen ble kartlagt 27. august 2023 og Fåsdalsvatnet ble kartlagt 2. oktober 2023. Alle de fire områdene er kartlagt av Biorehab Klepsland.

Ureland naturreservat

Vernekvalitetene i området er knyttet til en relativt stor forekomst av gammel almlindeskog/rasmarklindeskog og det er registrert en høy andel store løvtrær hvor en del er hule. Stedvis er det godt utviklede lungeneversamfunn og det er funnet arter som oftest er knyttet til

temperert/boreonemoral regnskog. Det finnes forholdsvis mye død ved, med god kontinuitet i høyereliggende og bratt terreng. Den rødlista naturtypen frisk rik edelløvsog (NT) utgjør 70-80 dekar av det kartlagte arealet. Det er også funnet et relativt høyt antall rødlista lav, moser og sopp innenfor tilbudsområdet. Området ved Ureland vil bidra til å oppfylle nasjonale mangler i skogvernet knyttet til høybonitetsskog i lavereliggende områder. Av de regionale manglene i skogvernet i Agder vil området dekke rik edelløvsog/alm-lindeskog, samt gammel blandingsløvsog inkludert gammel ospedominert skog. Vi har vurdert arealet til å være regionalt verneverdig.

Engelia naturreservat

Av ca. 300 dekar totalt er om lag 129 dekar skog på svak lågurt – lågurt på kalktrinn d-g. Mesteparten av arealet omfatter også skog på middels til høy bonitet (ca. 213 dekar). Skogen er i all hovedsak moderat til temmelig gammel blandingskog. Innenfor de kartlagte naturområdene med kalkrik mosaikk er det stor treslagsvariasjon og høy andel edelløvtrær. Nordøst i lia finnes det forholdsvis gammel og storvokst eikeskog. Store løvtrær av eik og osp er også registrert, sammen med enkelte hule løvtrær av eik, lind og osp. Rødlistede naturtyper utgjør om lag 21 dekar (kalklågurtfuruskog, frisk rik edelløvsog og lågurtedelløvsog). Det er registrert en del trua arter, der flere er knyttet til eldre kontinuitetspreget eik- og ospeskog. Engelia vil kunne bidra til å fange opp manglene i skogvernet knyttet til gammel eikedominert skog og rik edelløvsog, samt rik blandingskog i lavlandet.

Dalehagen naturreservat

Dalehagen er kartlagt som en kalkrik mosaikk, med kun et mindre område i nordvest som er kalkfattig. Dette kommer til uttrykk i et mangfold av basekrevende jordboende sopp, rik karplanteflora og lungeneversamfunn. Særlig krevende eller sjeldne sopparter omfatter oransjekantarell, praktrødspore, linderødspore, eikerøykriske, rosakjøttriske mm. Innenfor lungeneversamfunnet kan det nevnes funn av almelav, kastansjelundlav, blylav, mm. Mangfoldet av kontinuitetskrevende dødvedarter er lavere, men det er gjort funn av moderat krevende arter på alm, eik, gran og osp, for eksempel almekullsopp, hvit vedkorallsopp, lundgulpigg, skrukkeøre, mm. Skogen har ulik alder og treslagssammensetning, men mer enn halve arealet består av gammel løvsog med stor treslagsvariasjon og høy andel edelløvtrær. De rødlistete naturtypene lågurtedelløvsog (VU) og frisk rik edelløvsog (NT), samt overgangsformer mellom disse, utgjør 60-70 daa.

Fåsdalsvatnet naturreservat

Fåsdalsvatnet består av både kalkrike og kalkfattige områder. Det kalkrike området ligger ved bergveggen og har en høy andel alm, inkludert flere hule alme- og lindetrær, samt store løvtrær som eik, lind og selje. Den rødlistede naturtypen frisk rik edelløvsog (NT), som omfatter alm-lindeskog, rasmarsklindeskog og rasmarsalmeskog, er utbredt i det kalkrike området og finnes også sporadisk andre steder. Enkelte områder kan også klassifiseres som lågurtedelløvsog eller lågurteikeskog (VU), med svak (ganske frisk) lågurt-eikeskog. Områdene i sør og vest har gjennomgående høye naturkvaliteter, med storvokst og relativt gammel skog i kombinasjon med stor treslagsvariasjon, inkludert mye osp og edelløvtrær. Omtrent halvparten av arealet er kartlagt som svak lågurt- eller lågurtskog, og boniteten er høy på halvparten av området.

For nærmere beskrivelse av de foreslåtte verneområdene samt hovedinnholdet i den naturfaglige registreringen, viser vi til den naturfaglige rapporten i sin helhet, dersom det er ønskelig kan Statsforvalteren sende deg denne.

Verneform

Skogområder som inngår i ordningen med frivillig vern skal normalt fredes som naturreservat, etter naturmangfoldloven § 37. De foreslåtte verneområdene som inngår i denne høringen, vil alle i større eller mindre grad bevare en bestemt type natur i form av rik edelløvsskog, rik blandingskog, gammel eikedominert skog og furuskog. Det er innslag av de rødlista naturtypene lågurtedelløvskog (VU), kalk- og lågurtfuruskog (VU) samt frisk rik edelløvskog (NT) i alle av verneforslagene som inngår i høringen. Områdene som foreslås vernet vil ha viktige funksjoner som leveområder for enkelte krevende og trua arter sopp og lav knyttet til gammel skog med god kontinuitet og ulike treslag som eik, furu og osp. Opprettelse av naturreservatene Dalehagen, Fåsdalsvatnet, Engelia og Ureland, tilfredsstiller etter vår vurdering vilkårene i naturmangfoldloven (nml.) § 37 om områder som kan vernes som naturreservat.

Hva medfører vernet?

Når skog vernes som naturreservat legges det vekt på at det er hele økosystemet og de økologiske prosessene som skal bevares. Verneformålet innebærer at det skal skje en naturlig utvikling over tid, det vil si at de naturlige økologiske prosessene uforstyrret skal kunne finne sted i skogen.

Et vernevedtak vil få konsekvenser for fremtidig bruk og hvilke aktiviteter som kan foregå i området som blir vernet. Alle tiltak som kan føre til endringer i naturmiljøet vil være forbudt. Skogsdrift, skogskjøtsel, uttak av ved, nydyrking, drenering/grøfting, andre aktiviteter og arrangementer samt oppføring av bygninger vil ikke være tillatt. Det samme gjelder motorisert ferdsel. En del tiltak som kunne gjennomføres tidligere, vil nå være søknadspliktige. I fellesskap vil søker og forvaltningsmyndighet ofte komme fram til løsninger som gjør at det ønskede tiltaket kan gjennomføres uten å komme i konflikt med verneformålet. For enkelte søknadspliktige tiltak kan det gis tillatelser som gjelder for flere år om gangen. Tradisjonelle friluftslivsaktiviteter som vanlig ferdsel til fots og på ski, jakt, fiske og plukking av bær og sopp vil kunne foregå som tidligere.

Verneforskrift og restriksjonsnivå

Statsforvalteren har utarbeidet forslag til verneforskrifter og vernekart for naturreservatene. Verneforskriftene er omarbeidet til gjeldende mal for verneforskrifter utformet av Miljødirektoratet per januar 2025. Forslag til verneforskrifter sendes på høring sammen med verneplanen og utkast til vernekart. Nye forhold som blir kjent om de foreslåtte verneområdene og uttalelser som kommer inn i forbindelse med den sentrale høringen, kan føre til at det blir gjort ytterligere tilpasninger av verneforskriften og/eller justering av vernekart etter høringsperioden er gått ut. Det er derfor av stor betydning at både høringsinstansene og skogeierne selv eller gjennom skogeierforening, kommer med konkrete innspill til den aktuelle verneforskriften og vernekartet som ligger ute til høring. Mulighet for justering av verneforskrift og vernekart blir vurdert opp mot hensynet til verneformålet i hvert enkelt tilfelle.

Planstatus

Alle de tre foreslåtte naturreservatene er avsatt til LNFR-områder i de fire kommunene sine gjeldende kommuneplaner.

Generelle kommentarer til bestemmelsene i verneforskriftene

Den lokale verneforskriften gir en nøyaktig og konkret oversikt over hvilke tiltak og aktiviteter som kan gjennomføres i verneområdene, og om de er søknadspliktige eller ikke. Nedenfor gis det noen generelle kommentarer til forskriftene.

Inngrep

Verneforskriftene legger opp til at gjennomføring av tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Bestemmelsen inkluderer anlegg av ulike slag (midlertidige og faste), men også andre typer tiltak som uttak og oppfylling av masse, deponering av avfall og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Det er ikke tillatt å føre opp nye bygg som for eksempel hytter eller jaktbuer i et naturreservat. Eksisterende bygninger og veier kan vedlikeholdes opp til den standarden de har på vernetidspunkt, men det legges i utgangspunktet ikke opp til oppgradering og/eller standardheving. I de få tilfellene det åpnes for gjenoppføring av bygninger i naturreservatene, er dette spesifisert i verneforskriften og det forutsettes at gjenoppføring skjer innenfor rammen av den størrelse og utforming som bygningen hadde på vernetidspunktet. Vedlikehold av anlegg som er i bruk på fredningstidspunktet er tillatt. Anlegg viser her til eksisterende skogsbil/traktorveier, kulturminner, dammer, bruer, stier, klopper med mer. Eksempelvis innebærer dette at eksisterende traktorveier og stier kan ryddes og holdes åpne tilsvarende det som var tilstanden ved vernetidspunktet. Eksisterende turstier kan også fortsatt merkes uten noen videre søknadsbehandling. Rydding og merking av nye stier vil imidlertid være søknadspliktig.

Gjennom verneprosessen vil Statsforvalteren vurdere hvilke stier og traktorveier som skal kunne vedlikeholdes. Disse vil som regel bli tegnet inn i vernekartet. For at eldre traktorveier skal kunne vedlikeholdes må de ha et lovlig og reelt bruksformål utover uttransport av felt storvilt. Statsforvalteren minner om at traktorveier som regel er anlagt i forbindelse med drift av skogen. Ved et vern av området vil skogsdrift ikke lenger være tillatt og behovet for å vedlikeholde denne type drifteveier faller derfor også som regel bort. Det kan gis unntak i de tilfeller der skogsdrift på bakenforliggende eiendom krever bruk av eksisterende traktor/skogsbilvei.

Det bemerkes at plan- og bygningslovens (pbl.) bestemmelser vil gjelde i tillegg til bestemmelsene i verneforskriften, men at det ikke kan gis tillatelser utover det som er tillatt etter verneregulene.

Planteliv

Vernebestemmelsene legger opp til en generell plantelivsfredning som inkluderer all vegetasjon i de aktuelle reservatene. Det er heller ikke tillatt å så eller plante trær og annen vegetasjon. Plukking av bær og matsopp er fremdeles tillatt som før, og det vil også være tillatt å gjøre opp bål dersom en samler små tørrkvist fra bakken eller benytter seg av medbrakt ved.

Dersom plukkhogst inngår som nødvendig skjøtselstiltak for å opprettholde verneverdiene, vil dette være tillatt.

Dyreliv

Det er lagt opp til en generell dyre- og fuglelivsfredning i naturreservatene. Fredningen gjelder også reirplasser og hiområder inkludert beverhytter. Det er imidlertid åpnet opp for jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk forutsatt at det foreligger tillatelse fra grunneier.

Friluftsliv

Ferdsl til fots og på ski i verneområdene er tillatt. Ut fra en generell vurdering av faren for forstyrrelser og slitasje på markvegetasjonen, er sykling, ridning samt bruk av hest og kjerre forbudt i de foreslåtte verneområdene utenom på eksisterende stier og veier.

Det er heller ikke tillatt å bruke naturreservatene til idrettsarrangementer eller andre større arrangementer. Hva som regnes for å være et stort arrangement blir vurdert i hvert enkelt tilfelle ut fra omfanget av påvirkning og risiko for skade og/eller slitasje på verneverdiene. Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til at enkelte større arrangementer kan gjennomføres i reservatene. Ved utforming av slike søknader anbefaler vi at det tas kontakt med forvaltningsmyndigheten før konkret søknad sendes inn for å avklare hva denne må inneholde.

Dersom det over tid viser seg at tillatt ferdsel er i strid med verneformålet, kan Miljødirektoratet, ved forskrift forby eller regulere ferdselen i hele eller deler av reservatene. Utarbeidelse og eventuell innføring av en slik forskrift følger forvaltningslovens regler.

Motorferdsel

I utgangspunktet er all motorisert ferdsel i naturreservater forbudt. Tradisjonelt er en stor del av verneområdene benyttet i forbindelse med storviltjakt (elg og hjort), og det kan derfor være aktuelt med tilpasninger av verneforskriften med hensyn til uttransport av felt elg/hjort på eksisterende traktorveier og i terrenget generelt. I rene skogområder med liten fare for at det kan oppstå kjøreskader, foreslås det et generelt unntak i verneforskriften om at lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, kan brukes for uttransport av storvilt dersom det er nødvendig. Slike kjøretøy er definert som ATV med belter eller elgtrekker/jernhest. I noen tilfeller kan det også åpnes for at eksisterende godkjente traktorveier som tegnes inn i vernekartet kan benyttes til kjøring med traktor/ATV for uttransport av felt storvilt. Statsforvalteren presiserer at dette kun gjelder kjøring på avmerket traktorvei og ikke i terrenget ellers. Det vil for eksempel ikke være anledning til å benytte ATV eller traktor for å transportere jegere ut til avsidesliggende jaktposter.

I forbindelse med gjennomføring av nødvendig vedlikehold på eksisterende traktorveier i naturreservater, vil det i enkelte tilfeller kunne oppstå et behov for bruk av motorkjøretøy. Verneforskriften åpner for at motorferdsel på eksisterende traktorveier i forbindelse med nødvendig vedlikehold kan tillates, men da etter godkjent søknad om dispensasjon fra vernereglene. Det samme gjelder i forbindelse med nødvendig motorferdsel ved gjennomføring av vedlikehold på eksisterende bygninger som er i bruk på vernetidspunkt.

Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag med tilhørende forskrift gjelder i tillegg til disse bestemmelsene, men gir ikke tillatelse ut over det vernereglene fastsetter. I de fleste tilfeller der det gis dispensasjon for motorferdsel etter verneforskriften, må det også søkes om tillatelse til motorferdsel hos kommunen etter lov om motorferdsel i utmark og vassdrag. Verneforskriften endrer ikke grunneiers rett til å nekte/regulere motorferdsel på egen grunn. Det må derfor også foreligge tillatelse fra grunneier før det kan benyttes motorkjøretøy innenfor verneområdene.

Skjøtsels- og forvaltningsplaner

Verneformålet i de fire foreslåtte naturreservatene som sendes på høring, er knyttet opp mot å frede alt naturlig plante- og dyreliv, og at skogen skal få utvikle seg i retning naturskog gjennom fri utvikling uten inngrep. Det registrerte artsmangfoldet er ikke knyttet opp mot kulturbetingete naturtyper, og vi vurderer derfor det totale skjøtselsbehovet til å være relativt lite alle områdene.

Dersom en over tid vurderer at verneverdiene trues, åpner forslag til verneforskrift for at det kan gjennomføres nødvendige skjøtselstiltak for å ivareta verneverdiene, og at det kan gis dispensasjon for uttak av etablerte plantefelt. I utkast til verneforskrifter åpnes det også for at det kan utarbeides forvaltningsplan for reservatene. Statsforvalteren vil vurdere behovet for utarbeidelse av forvaltningsplan etter at verneprosessen er gjennomført.

Etter et eventuelt vedtak om fredning av områdene som er foreslått i dette verneplanutkastet, vil områdenes grenser bli merket i marka med standardiserte grensemerker og skilt. Det kan også bli satt opp tavler med utfyllende informasjon om naturverdier samt gjeldende verneforskrifter og avgrensning av området. Statens Naturoppsyn, vil etter at verneområdene er opprettet, få ansvar for å drive oppsyn i de aktuelle naturreservatene.

Kulturminner

Det finnes ofte kulturminner innenfor foreslåtte verneområder. Dette kan for eksempel være gravhauger, gamle hustuffer, ruiner mm. Etter søknad vil man imidlertid kunne få tillatelse til å sette i stand/reparere, vedlikeholde og skjøtte slike kulturminner. Det er Agder fylkeskommune, Kulturhistorisk museum og Riksantikvaren som er myndighet for automatisk fredete, vedtaksfredete eller på andre måter fredete kulturminner etter kulturminneloven. Vi minner derfor om at istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner også er søknadspliktig etter kulturminneloven i tillegg til verneforskriften for det enkelte naturreservat.

Generelle unntaksbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. nml. § 48. Statsforvalteren påpeker at «vesentlige samfunnsinteresser» forstås som tiltak av nasjonal betydning. Statsforvalteren presiserer at det først og fremst er tiltak som ikke er vurdert konkret i løpet av verneprosessen, som skal behandles etter denne dispensasjonsbestemmelsen. Det skal derfor også svært mye til for at det skal kunne gis dispensasjon til gjennomføring av nye tiltak.

Forvaltningsmyndighet

Statsforvalteren har tradisjonelt vært tillagt forvaltningsansvaret for verneområder i Norge. Det foregår nå en prosess hvor kommunene er tilbudt forvaltningsmyndigheten over visse typer verneområder innen kommunens grenser. Statsforvalteren ber derfor om at Evje og Hornnes, Farsund, Flekkefjord og Froland kommuner, i sitt høringsvar, gir skriftlig tilbakemelding på om de ønsker å få forvaltningsansvaret for reservatene som nå er på høring. Vi bemerker i denne sammenheng, at dersom kommunen takker ja til et av disse områdene som er på høring, innebærer det at de også vil overta forvaltningsansvaret for de andre mindre naturreservatene i kommunen. Hvem som vil bli forvaltningsmyndighet for de aktuelle naturreservatene vil bli endelig bestemt av Miljødirektoratet relativt kort tid etter at vernevedtaket er fattet.

Økonomisk erstatning

Etter reglene i naturmangfoldloven (jf. §§ 50 og 51) har eiere og rettighetshavere til eiendom som blir fredet som naturreservat krav på erstatning for økonomisk tap som følge av vernevedtaket. Arbeidsformen frivillig vern innebærer at det forhandles om avtaler med de berørte grunneierne. Foreslåtte verneområder ved Ureland ble taksert den 21. november, Engelia den 22. november, Dalehagen den 11. desember 2024. Fåsdalsvatnet skal takseres den 22. april 2025. Signerte avtaler om erstatning må være på plass før det fattes endelig vedtak om vern av områdene. Når

erstatningssum er avtalt, vil denne normalt bli utbetalt kort tid etter at det er fattet vernevedtak i statsråd.

Verneprosessen

Oppstart av verneprosess

Statsforvalteren i Agder meldte oppstart av verneprosess for Ureland naturreservat og Engelia naturreservat den 25.11.2024. Oppstartsmelding med verneforslagene for Dalehagen naturreservat og Fåsdalsvatnet naturreservat ble sendt ut den 20.12.2024. Oppstartsmeldingene ble sendt ut til skogeierne og øvrige berørte parter; deriblant Flekkefjord kommune, Evje og Hornnes kommune, Farsund kommune og Froland kommune, Agder fylkeskommune, Glitre Nett AS samt andre aktuelle lokale lag og foreninger. Melding om oppstart av verneplanarbeid ble også sendt til berørte regionale etater og interesseforeninger. Melding om oppstart av verneplanarbeid ble annonsert i Agderposten, Fædrelandsvennen, Avisen Agder og Lister.

Det kom samlet inn tre innspill til oppstartsmeldingen for Dalehagen naturreservat og Fåsdalsvatnet naturreservat og fire innspill til verneforslaget for Ureland naturreservat og seks innspill inn til verneforslaget for Engelia naturreservat. Statsforvalteren bemerker at verken Flekkefjord kommune, Froland kommune eller Farsund kommune har uttalt seg til oppstartsmeldingen for foreslåtte nye verneområder i deres respektive kommuner. En sammenfatning av hovedinnholdet i innspillene og Statsforvalterens vurdering av innspillene følger nedenfor.

Endringer etter oppstartsmelding

Det har ikke kommet inn merknader til melding om oppstart av verneprosesser for de fire områdene som har medført endringer i verneforskrift eller vernekart. Den eneste merkningen som har endret noe er navnet Fåsdalsvatnet, som nå er gjeldene for området i Flekkefjord kommune. Områdene blir derfor sendt på høring med tilsvarende avgrensninger som de hadde i oppstartsmeldingen.

Sammendrag av innkomne innspill

Ureland naturreservat

Statnett SF bemerker at det foreslåtte naturreservatet ved Ureland ikke berører deres eksisterende anlegg eller lokalisering for planlagte nye anlegg. De har derfor ingen merknader til skogvern som foreslått i oppstartsmeldingen.

Språkrådet bemerker at *Ureland* ikke er registrert i Sentralt stedsnavnregister (SSR). Språkrådet spør om navnet er kjent og brukt lokalt. Dersom Statsforvalteren har skriftlige belegg på navnet, ber Språkrådet om at de blir sendt til Kartverket, slik at Kartverket kan registrere navnet i SSR.

Glire Nett AS har ingen merknader til Ureland naturreservat.

Å Energi vannkraft viser til at de ikke har anlegg som blir berørt, og har derfor ingen merknader til forslaget om å opprette Ureland naturreservat.

Engelia naturreservat

Språkrådet bemerker at naturnavnet som ligger til grunn for dette reservatnavnet, er i SSR registrert med *Engelii* som prioritert skrivemåte (*Engelia* har status godkjent, men ikke prioritert). SSR har imidlertid registrert langt flere navn på *-lia* enn på *-lii* i Evje og Hornnes. Språkrådet ber derfor Kartverket, som får kopi av dette brevet, avklare om *Engelia* kan settes som prioritert navneform i SSR, slik at denne skrivemåten kan benyttes i navnet på naturreservatet.

Kartverket viser til uttalelse fra Språkrådet ifm. oppstart av verneprosess for Ureland naturreservat i Farsund og Engelia naturreservat i Evje og Hornnes, datert 02.12.2024. Skrivemåten *Engelia* er nå prioritert i Sentralt stedsnavnregister, slik at denne skrivemåten kan legges til grunn i navnet på verneområdet. Skrivemåten er i samsvar med uttaleopplysninger i Heradsregisteret.

Statnett SF bemerker at det foreslåtte naturreservatet ved Engelia ikke berører deres eksisterende anlegg eller lokalisering for planlagte nye anlegg. De har derfor ingen merknader til skogvern som foreslått i oppstartsmeldingen.

Å Energi vannkraft viser til at de ikke har anlegg som blir berørt, og har derfor ingen merknader til forslaget om å opprette Engelia naturreservat.

Glitre Nett AS har ingen merknader til Engelia naturreservat.

Evje og Hornnes kommune

Denne uttalelse gjelder Engelia i Evje og Hornnes. På grunn av kort høringsfrist er det ikke mulig å få behandlet oppstartsmeldingen politisk.

Foreslått avgrensning for verneområdet innebærer at gnr. 9, bnr. 6 blir vernet fra grensen i sør til grensen i nord. Det blir da et betydelig areal som ikke blir tilgjengelig uten å måtte over naboeiendommer. I henhold til skogbruksplanen er det et produktivt skogareal på ca 600 daa med ca 5.000 m³ hogstmoden skog som ligger vest for verneområdet på gnr. 9, bnr. 6. Det er altså betydelige skogressurser som kan bli utilgjengelige.

Undertegnede hadde en befaring i deler av området 03.12.2024. I den nordre delen av Engelia på gnr. 9, bnr. 6 vil det være mulig å bygge en veg opp lia for adkomst til bakenforliggende skog. For å sikre mulig adkomst til bakenforliggende skog på gnr. 9, bnr. 6 anmoder en om at de nordre deler av foreslått verneområde tas ut omtrent som foreslått under. Om ikke dette arealet tas ut av verneområdet må det sikres tinglyste avtaler med eiere av naboeiendommer for adkomst til bakenforliggende skog på gnr. 9, bnr. 6 før vernevedtak fattes.

Dalehagen naturreservat

Språkrådet har ingen merknader til navnet.

Statnett SF bemerker at det foreslåtte naturreservatet Dalehagen ikke berører deres eksisterende anlegg eller lokalisering for planlagte nye anlegg. De har derfor ingen merknader til skogvern som foreslått i oppstartsmeldingen.

Glitre Nett AS har ingen merknader til Engelia naturreservat.

Fåsdalsvatnet naturreservat

Språkrådet viser til at det i sakspapirene skrives både *Fåsdalsvatnet* og *Fåsdalsvatnet*. Språkrådet tilrår Fåsdalsvatnet naturreservat i samsvar med tilrådd skrivemåte for naturnavnet i SSR.

Statnett SF bemerker at det foreslåtte naturreservatet ved Fåsdalsvatnet ikke berører deres eksisterende anlegg eller lokalisering for planlagte nye anlegg. De har derfor ingen merknader til skogvern som foreslått i oppstartsmeldingen.

Glitre Nett AS har ingen merknader til Engelia naturreservat.

Statsforvalterens kommentarer til innspillene

Engelia naturreservat

Statnett SF, Å Energi vannkraft og Glitre Nett AS har uttalt at dere interesser ikke blir berørt av verneforslaget for Engelia naturreservat, og de har derfor ingen merknader til det. Statsforvalteren mener derfor at det ikke er nødvendig å kommentere innspillene noe nærmere. Videre har Språkrådet uttalt seg om skrivemåten og ber Kartverket avklare om Engelia kan settes som prioritert navneform. Uttalelse fra Kartverket er at skrivemåten Engelia nå er prioritert. Statsforvalteren har ingen kommentarer til dette.

Evje og Hornnes kommune

Statsforvalteren ønsker en dialog med Evje og Hornnes kommune om dette tema. Statsforvalteren inviterer til en befarings eller et møte for å diskutere saken og se på en presis plassering av en evt. vei for å ta ut tømmer fra den bakenforliggende skogen, samt eventuell justering av vernegrensen. En eventuell justering av vernegrensen vil bli kommentert i tilrådingen av naturreservatet.

Ureland naturreservat

Statnett SF, Å Energi vannkraft og Glitre Nett AS har uttalt at dere interesser ikke blir berørt av verneforslaget for Ureland naturreservat, og de har derfor ingen merknader til det. Statsforvalteren mener derfor at det ikke er nødvendig å kommentere innspillene noe nærmere.

Språkrådet

Navnet Ureland er lokalt brukt om stedet ifølge grunneier, om det er skriftlig belegg for navnet er ukjent for Statsforvalteren. Statsforvalteren vil sende over belegget til Kartverket, dersom det finnes. Dersom det ikke finnes, må eventuelt området få et nytt navn ved tilråding.

Dalehagen naturreservat

Statnett SF, Glitre Nett AS, og Språkrådet har alle uttalt at deres interesser ikke blir berørt av verneforslaget for Dalehagen naturreservat og at de derfor ikke har merknader til det. Statsforvalteren mener derfor det ikke er nødvendig å kommentere de tre innspillene som kom inn til oppstartsmeldingen noe nærmere.

Fåsdalvannet naturreservat

Statnett SF og Glitre Nett AS har begge uttalt at deres interesser ikke blir berørt av verneforslaget for Fåsdalsvatnet naturreservat og at de derfor ikke har merknader til det. Statsforvalteren mener derfor det ikke er nødvendig å kommentere de tre innspillene som kom inn til oppstartsmeldingen noe nærmere.

Språkrådet

Statsforvalteren har tatt Språkrådet sin tilrådning om skrivemåte til etterretning og navn på området vil i den videre prosessen bli Fåsdalsvatnet.

Områdebeskrivelse – Dalehagen naturreservat

Verneforslaget for Dalehagen er på om lag 100 dekar, og består i all hovedsak av moderat gammel kalkrik løvskog med stor treslagsvariasjon og høy andel edelløvtrær. Skogen er noe yngre og mer tynnstammet i den vestlige delen av området og i sørøst er det et mindre område med ung skog og delvis tilplantet gran, men området består av rik lågurtskog med uvanlig stort artsmangfold. Dalehagen er kalkrikt, med kun et mindre område i nordvest som er kalkfattig. Dette kommer til uttrykk i et mangfold av basekrevende jordboende sopp, rik karplanteflora og lungeneversamfunn. Særlig krevende eller sjeldne sopparter omfatter oransjekantarell, praktrødspore, linderødspore, eikerøykrise, rosakjøttriske mm. Innenfor lungeneversamfunnet kan det nevnes funn av almelav, kastansjelundlav, blylav, mm. Mangfoldet av kontinuitetskrevende dødvedarter er lavere, men det er gjort funn av moderat krevende arter på alm, eik, gran og osp, for eksempel almekullsopp, hvit vedkorallsopp, lundgulpigg, skrukkeøre, mm. Skogen har ulik alder og treslags sammensetning, men mer enn halve arealet består av gammel løvskog med stor treslagsvariasjon og høy andel edelløvtrær. De rødlistete naturtypene lågurtedelløvskog (VU) og frisk rik edelløvskog (NT), samt overgangsformer mellom disse, utgjør 60-70 daa.

Dalehagen vil kunne bidra til å fange opp manglene i skogvernet knyttet til rik edelløvskog, inkludert rik lågurt-eikeskog og frisk rik edelløvskog i lavlandet.

Områdebeskrivelse – Engelia naturreservat

Verneforslaget for Engelia naturreservat omfatter en østvendt skråning på vestsiden av Dåsvassdalen i Evje og Hornnes kommune. Området ligger 200-400 m.o.h. i sørboreal sone. Mesteparten av området omfatter skog på middels til høy bonitet. Skogen er moderat til temmelig gammel og strukturrik blandingskog med en høy andel osp og edelløvtrær i hele lia. Innenfor de kartlagte naturområdene med kalkrik mosaikk er det stor treslagsvariasjon og høy andel ulike edelløvtrær. Nordøst i lia finnes det forholdsvis gammel og storvokst eikeskog. Store løvtrær av eik og osp finnes spredt utover området, sammen med enkelte hule løvtrær av eik, lind og osp. Rødlistede naturtyper som kalklågurtfuruskog, frisk rik edelløvskog og lågurtedelløvskog utgjør om lag 21 dekar av området. Det er registrert en del trua arter, der flere er knyttet til eldre kontinuitetspreget eik- og ospeskog. Av trua arter kan nevnes almelav, eikeoransjelav, kastanjelundlav, rognelundlav, kystdoggnål, lungenever, sølvnever, furustokkjuke og ruteskorpe. Karplantefloraen er stedvis uvanlig rik for regionen med innslag av blant annet blåveis og furuvintergrønn.

Engelia naturreservat vil kunne bidra til å fange opp manglene i skogvernet knyttet til gammel eikedominert skog og rik edelløvskog, samt rik blandingskog i lavlandet.

Områdebeskrivelse – Ureland naturreservat

Verneforslaget for Ureland naturreservat ligger på østsiden av Drangsfjorden i Farsund kommune. Området omfatter en vestvendt lise med stor forekomst av gammel almlindeskog og rasmarklindeskog. Det er registrert en høy andel store løvtrær hvor en del er hule. Den kalkrike delen av området er i sørvest og sørøst. Her er dominere alm og lind og det er registeret hule

edelløvtrær og området klassifiseres som frisk rik edelløvsskog. Stedvis er det godt utviklede lungeneversamfunn og det er funnet arter som oftest er knyttet til temperert/boreonemoral regnskog. Det finnes forholdsvis mye død ved, med god kontinuitet i høyereliggende og bratt terreng. Den rødlista naturtypen frisk rik edelløvsskog (NT) utgjør 70-80 dekar av det kartlagte arealet. Det er også funnet et relativt høyt antall rødlista lav, moser og sopp innenfor tilbudsområdet.

Området ved Ureland vil bidra til å oppfylle nasjonale mangler i skogvernet knyttet til høybonitetsskog i lavereliggende områder. Ureland naturreservat vil kunne bidra til å fange opp manglene i skogvernet i Agder knyttet til rik edelløvsskog/alm-lindeskog, samt gammel blandingsløvsskog inkludert gammel ospedominert skog.

Områdebeskrivelse –Fåsdalsvatnet naturreservat

Verneforslaget for Fåsdalsvatnet er om lag 531 daa og ligger langs Fåsdalsvatnet i Flekkefjord kommune. I skogen langs med Fåsdalsvatnet dominere blåbårsbogen. Mye av arealet er med vekslende treslagsdominas og med storsteinet ur. Det er nok så urterik vegetasjon og skogen vareie mellom storvokst og produktiv til tynnstammet krattskog med blokkmark. Det er samlet sett mange store og gamle eiker og noen få gamle og hule lindetrær. Øverst under bergveggen er det kalkrikt og en høyere andel av alm, samtidig som det inngår en god del store løvtrær som lind, bjørk, eik og selje. Flere av disse har tidligere vært lauvet. Den rødlistede naturtypen frisk rik edelløvsskog (NT), som omfatter alm-lindeskog, rasmarsklindeskog og rasmarsalmeskog, er utbredt i det kalkrike området og finnes også sporadisk andre steder. Enkelte områder kan også klassifiseres som lågurtedelløvsskog eller lågurteikeskog (VU), med svak (ganske frisk) lågurt-eikeskog. Områdene i sør og vest har gjennomgående høye naturkvaliteter, med storvokst og relativt gammel skog i kombinasjon med stor treslagsvariasjon, inkludert mye osp og edelløvtrær. Omtrent halvparten av arealet er kartlagt som svak lågurt- eller lågurtskog, og boniteten er høy på halvparten av området. Det er stor treslagsvariasjon, med en betydelig andel edelløvtrær

For nærmere beskrivelse av de foreslåtte verneområdene samt hovedinnholdet i den naturfaglige registreringen, viser vi til områdebeskrivelsen på slutten av høringsdokumentet. Statsforvalteren kan sende deg den naturfaglige rapporten i sin helhet, dersom det er ønskelig.

Verneforskrifter

Forskrift om vern av Dalehagen naturreservat, Froland kommune, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 *Formål*

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av rik edelløvskog
- b. inneholder trua og sjelden eller sårbar natur som lågurt-eikeskog og rasmarklindeskog.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 *Geografisk avgrensning*

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Froland kommune: 103/1 og 103/2.

Naturreservatet dekker et totalareal på 96 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Froland kommune, hos Statsforvalteren i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 *Vernebestemmelser*

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.
- e. Bålbrenning er forbudt. Forbudet gjelder ikke bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbragt ved eller på tilrettelagte bålplasser, i samsvar med gjeldende lovverk.

§ 4 *Generelle unntak fra vernebestemmelsene*

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk
- d. vedlikehold av eksisterende stier i henhold til standard på vernetidspunktet
- e. utsetting av saltsteiner
- f. oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt
- g. forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktlinjer ved faste jaktposter i forbindelse med storviltjakt

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b. Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende stier.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt
- c. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. oppsetting og vedlikehold av gjerder
- e. merking og rydding av nye stier
- f. avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d
- g. øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd
- h. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav e og § 7 bokstav a, b og e

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhets hensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Miljødirektoratet kan delegerer myndigheten til kommuner som samtykker til det.

§ 12 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forskrift om vern av Engelia naturreservat, Evje og Hornnes kommune, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel eikedominert skog og rik edelløvskog.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Evje og Hornnes kommune: 9/6 og 9/8.

Naturreservatet dekker et totalareal på 315 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Evje og Hornnes kommune, hos Statsforvalteren i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.
- e. Bålbrenning er forbudt. Forbudet gjelder ikke bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbragt, i samsvar med gjeldende lovverk.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk
- d. utsetting av saltsteiner
- e. oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt

- f. forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktlinjer ved faste jaktposter i forbindelse med storviltjakt

§ 5 *Regulering av ferdsel*

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b. Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt.

§ 6 *Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene*

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy

§ 7 *Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser*

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt
- c. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. oppsetting og vedlikehold av gjerder
- e. merking og rydding av nye stier
- f. avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d
- g. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav d og e, og § 7 bokstav a, b og e.

§ 8 *Generelle dispensasjonsbestemmelser*

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 *Skjøtsel*

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 *Forvaltningsplan*

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 *Forvaltningsmyndighet*

Miljødirektoratet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Miljødirektoratet kan delegere myndigheten til kommuner som samtykker til det.

§ 12 *Ikraftredelse*

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forskrift om vern av Fåsdalsvatnet naturreservat, Flekkefjord kommune, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av rik edelløvsskog og gammel blandingskog i lavlandet.
- b. Inneholder trua og sjelden eller sårbar natur som alm-lindeskog

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Flekkefjord kommune: 163/1, 163/2, 163/3, 164/2, 164/7, 164/15 og 164/18.

Naturreservatet dekker et totalareal på 369 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Flekkefjord kommune, hos Statsforvalteren i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.
- e. Bålbrenning er forbudt. Forbudet gjelder ikke bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbragt ved eller på tilrettelagte bålplasser, i samsvar med gjeldende lovverk.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk
- d. utsetting av saltsteiner

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b. Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt
- c. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. oppsetting og vedlikehold av gjerder
- e. merking og rydding av nye stier
- f. avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d
- g. øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd
- h. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav d og § 7 bokstav a, b og e

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 *Skjøtsel*

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 *Forvaltningsplan*

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 *Forvaltningsmyndighet*

Miljødirektoratet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Miljødirektoratet kan delegerer myndigheten til kommuner som samtykker til det.

§ 12 *Ikrafttredelse*

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forskrift om vern av Ureland naturreservat, Farsund kommune, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 *Formål*

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av rik edelløvskog, gammel blandingsløvskog og gammel ospedominert skog.
- b. Inneholder trua og sjelden eller sårbar natur som alm-lindeskog

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 *Geografisk avgrensning*

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Farsund kommune: 172/2 og 177/2.

Naturreservatet dekker et totalareal på 297 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Farsund kommune, hos Statsforvalteren i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 *Vernebestemmelser*

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- f. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- g. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- h. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- i. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.
- j. Bålbrenning er forbudt. Forbudet gjelder ikke bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbragt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.

§ 4 *Generelle unntak fra vernebestemmelsene*

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for

- g. sanking av bær og matsopp
- h. jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk
- i. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk

- j. utsetting av saltsteiner

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- c. Motorisert ferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- d. Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for

- d. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- e. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget
- f. landing og start med Forsvarets luftfartøy

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- h. istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner
- i. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt
- j. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
- k. oppsetting og vedlikehold av gjerder
- l. merking og rydding av nye stier
- m. avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d
- n. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav d og § 7 bokstav a, b og e.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 *Forvaltningsmyndighet*

Miljødirektoratet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Miljødirektoratet kan delegerer myndigheten til kommuner som samtykker til det.

§ 12 *Ikrafttredelse*

Denne forskriften trer i kraft straks.